

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 2 6 1 1 0 1 2 1

6.
razred

Ponedeljek, 23. marec 2026 / 60 minut

Dovoljeni pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
v 6. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili.

Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Pri nalogah, pri katerih je treba obkrožiti črko pred pravilnim odgovorom, obkroži samo eno črko, razen če v navodilu ni določeno drugače.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 0 3

3/20

PRILOGA

I. DEL

Besedilo: Tomo Kočar

BISERI – DRAGULJI ALI SOLZE?

Menda je bilo morje ljubosumno na zemljo in njene dragulje, ker samo ni imelo niti enega. Za pomoč je prosilo luno, da je s svetlobo napolnila školjke. Tako so nastali biseri, edini dragi kamni, ki zrastejo v živih bitjih. Natančneje, v školjkah bisernicah.

Nastanek biserov

Ko tujek zaide v školjko, jo zdraži. To je podobno, kot nas zmoti drobec prahu v očesu. Oko se zaščiti s solzo, ki se lahko strdi v tako imenovani zaspanček, školjka pa se okrog tujka zaščiti z biserovino. Vendar se to zgodi redko in tujek običajno ni peščeno zrno, ampak kakšen zajedavec, ki školjko lahko zelo poškoduje.

Biseri so skoraj v celoti iz kalcijevega karbonata. To je učeno ime za mineral, iz katerega so naše kosti, kraške kamnine in šolska kreda. Posebnost biserov je njihov lesk, za katerega so potrebni še posebna beljakovina, ki jo proizvajajo školjke, veliko časa za rast in seveda nekaj sreče.

Biseri v zgodovini

Bisere so poznale skoraj vse starodavne civilizacije in mnogi so jih imenovali solze bogov. Marsikje so si jih vdove nadele med žalovanjem.

V postavljanju z biseri je verjetno zmagovalka egipčanska kraljica Kleopatra. Z Rimljanom Markom Antonijem je stavila, da lahko pripravi jed, ki bi bila danes vredna več milijonov evrov. Služabnik ji je prinesel kozarec močnega kisa. V njem je raztopila enega od svojih izjemno velikih biserov. Nato je tekočino razredčila z vodo, jo popila in dobila stavo.

Tudi moški so našli načine, da so se krasili z biseri. Rimski vojskovodja Pompej si je dal napraviti portret iz teh dragih kamnov.

Gojenje biserov

Nekoč je bilo treba za en sam biser odpreti in ubiti tisoče školjk. Školjke so stoletja iskali za to posebej izurjeni potapljači in so pri tem tvegali življenje. To delo so opravljali celo zaporniki. Obtežene so jih potopili na dno, nato pa z biseri dvignili. Preživeli so, če so imeli srečo in močna pljuča. Nič čudnega, da so biseri v starih časih celo presegali vrednost diamantov.

Danes bisere gojijo na posebnih farmah. V školjke vstavijo jedra, okrog katerih se nato več mesecev ali celo let nabira biserovina. Ker školjke nimajo takega živčnega sistema kot na primer sesalci, bolečine, kot jo poznamo mi, pri tem zagotovo ne čutijo. A tujki jih vseeno motijo, saj drugače ne bi izločale biserovine za zaščito. V nekaterih primerih školjk ob odpiranju ne uničijo, ampak jih poskusijo uporabiti za rast novega, še večjega bisera.

OBRNI LIST.

PRITISNI IN ODTRGAJ TUKAJ.

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 0 5

5/20

II. DEL

Majda Koren

ŽUPCIN DNEVNIK

Besedilo je iz dnevnika štirinajstletnega fanta Župce, ki rad igra računalniške igrice.

2. maj 2001

Ta stara dva sta čisto ponorela z družinskimi izleti. Danes smo vstali že ob devetih in se oboroženi s sendviči, čokolado in vodo v plastenkah odpeljali na Gorenjsko. Zavili smo na Jezersko in z Evo sva se na cesti, ki se vzpenja ob Kokrici, kar pošteno naovinkala. Ata je medtem bentil, da smo spet prepozno šli, pa da ga nič ne briga, če nikoli več ne gremo z njim, in da naj že dava mir tam zadaj. Od Jezerskega dalje pa peš.

Aja, še to moram omeniti, da si je mama od Eve spet sposodila pet jurjev,¹ tako za vsak slučaj, in da je ata spotoma na bankomatu dvignil petnajst jurjev. Omenjam zato, ker je tole pomemben podatek za današnji razplet dogodkov.

Avto smo parkirali ob gozdni poti, si nataknilo gozdarje, vrgli odvečno kramo in denarnice v prtljažnik in se odpravili navzgor, proti Čedci, okoli sto trideset metrov visokemu slapu. Med potjo smo bili precej tiho, ata in mama sta sopihala kot stari predvojni parni lokomotivi. Ja ja, v gorah se vidi, kdo preveč zabušava na kavču in kadi kot Turek,² hehehe.

Po pravici povedano, tudi sam nisem ne vem kako veselo korakal med grmičevjem, Eve pa najraje sploh ne bi omenjal, ker je celo pot spraševala, če smo že prišli in če bomo še dolgo hodili in da ona ne more več in če bo kmalu odmor za malico.

Bili smo nekako na tri četrt poti, ko nam je na pomoč priskočilo vreme. Nad vrhovi gora so se pričeli zbirati temni oblaki, tu in tam smo med šumenjem slapa zaslišali oddaljeno grmenje.

»Tule bomo malo sedli!« je odločil ata in nihče se ni pritožil. Sedli smo po skalah in se mastili s sendviči, pili vodo in si razdelili čokolado. Glava družine (ata) je odločil, da se raje vrnemo v dolino, da nas ne preseneti kakšna nevihta.

Nevihte so v gorah sila neprijetna reč in zapodili smo se nazaj v dolino. Čim smo se obrnili proti dolini, so začele padati prve kaplje. Ni bilo hudega, a do avta smo vendarle prišli že kar lepo mokri.

Ata je vtaknil ključ v ključavnico avtomobila in rekel:

»Hej, nekdo je vlomil v avto!« Ključavnica je bila zares malce polomljena, a vse v avtu je bilo na svojem mestu. Prav čudno, res. Odprli smo prtljažnik, da vzamemo

¹ pet jurjev – pet tisoč tolarjev (Tolarji so nekdanji slovenski denar; danes bi bilo to približno 20 evrov.)

² kadi kot Turek – veliko kadi

OBRNI LIST.

PRITISNI IN ODTRGAJ TUKAJ.

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 0 7

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Biseri – dragulji ali solze?*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Iz katerega dela izhodiščnega besedila so naslednji podatki? Na vsako črtico napiši ustrezno številko.

_____ Nekdanja vladarica v Egiptu je popila biser.	1	Nastanek biserov
_____ Najdražji biser je našel ribič s Filipinov.	2	Biseri v zgodovini
_____ Včasih so bisere iskali kaznjenci.	3	Gojenje biserov
_____ Zaradi posebne beljakovine se biseri lesketajo.	4	Rekord

(1 točka)

2. Biseri so iz kalcijevega karbonata. Kje vse še lahko najdemo ta mineral?
Odgovori v skladu z izhodiščnim besedilom.

- _____
- _____
- _____

(2 točki)

3. Kako nastanejo biseri? Pravilno uredi korake od 1 (prvi) do 4 (zadnji).

- _____ Školjka začne izločati biserovino.
_____ Biserovina se postopoma nalaga okoli tujka.
_____ Tujek, kot je zajedavec ali drobec, zaide v školjko.
_____ Po nekaj letih se iz biserovine oblikuje biser.

(1 točka)

OBRNI LIST.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 0 9

8. Ali je biser filipinskemu ribiču prinesel srečo? Obkroži in utemelji svoj odgovor v obliki povedi.

DA NE

Utemeljitev: _____

(2 točki)

9. Preberi razdelek iz *Šolskega slovarja slovenskega jezika* na portalu *Franček* in reši nalogo.

Kaj pomeni beseda **tujek**?

1. POMEN

RAZLAGA: telo, košček snovi, ki pride v organizem in se z njim biološko ne uskladi, poveže

ZGLEDI: tujek mu je padel v oko
odstraniti tujek z operacijo
iver, prah in drugi tujki

2. POMEN

EKSPRESIVNO

RAZLAGA: kar je kje tuje, od okolja različno

ZGLEDI: ta četrt je tujek v mestu

V katerem pomenu je uporabljena beseda *tujek* v spodnjih povedih? Na vsako črtico napiši ustrezno številko. Pomagaj si s podatki iz slovarja.

_____ Ko tujek zaide v školjko, jo zdraži. 1. pomen

_____ Hiša z oranžno fasado je tujek v naselju. 2. pomen

_____ Delavec je moral zaradi tujka v očesu k zdravniku.

(1 točka)

OBRNI LIST.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 1 1

13. Preberi poved.

Najdražji biser vseh časov je našel filipinski ribič.

Podčrtani pridevnik razvrsti v ustrezni stolpec v preglednici. Nato dopiši še manjkajoči obliki stopnjevanega pridevnika.

Osnovnik	Primernik	Presežnik

(1 točka)

14. Preberi povedi.

Tudi školjke so živa bitja. Pustite jih pri miru.

Povedi združi v eno poved tako, da bo izražena posledica.

(2 točki)

OBRNI LIST.

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 1 3

A		1
B		3
C		2

Od:	sasa.kovac@os-ric.si
Za:	jana.novak@os-ric.si
Zadeva:	Ogled dokumentarne oddaje o biserih

OBRNI LIST.

N 2 6 1 1 0 1 2 1 1 5

5. Zakaj se je oče med vožnjo na Gorenjsko jezil? Navedi oba razloga. Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

6. Vzpenjanje proti slapu za družinske člane ni bilo enostavno. Preglednico dopolni s podatki iz besedila, ki to potrjujejo.

mama in oče	
Eva	
Župca	

(2 točki)

7. Zakaj pripovedovalec doživlja očeta kot glavo družine?

(1 točka)

8. Preberi poved.

Ata je pregledal vse žepe na hlačah in vse žepe na vetrovki, a o denarju ni bilo ne duha ne sluha.

Kaj pomeni podčrtani del povedi? Razloži s svojimi besedami.

(1 točka)

OBRNI LIST.

